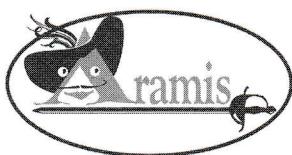

Evaluare națională

Limba și literatura română

clasa
a VIII-a

CUPRINS

Partea I. Variante de lucru	5
A. Genul epic. Specii epice	6
1. Genul epic	6
2. Basmul popular	12
3. Schița	17
4. Fabula	24
5. Balada populară	29
6. Nuvela	35
7. Romanul	40
8. Scrierea despre textul epic – semnificația/mesajul textului	44
9. Scrierea despre textul epic – semnificația titlului	48
10. Scrierea despre textul epic – caracterizarea personajului	52
11. Scrierea despre textul epic – descrierea artistică în proză	56
B. Genul liric. Specii lirice	59
1. Genul liric	59
2. Pastelul	64
3. Doina populară	69
4. Scrierea despre textul liric – semnificația/mesajul textului	74
5. Scrierea despre textul liric – semnificația titlului	78
C. Genul dramatic	82
D. Texte nonliterare	87
Partea a II-a. Variante și subiecte oficiale CNEE	117
Partea a III-a. Fișe-sinteză	159
A. Limba română	160
B. Semne de punctuație și ortografie	169
C. Teorie literară	172

VARIANTE DE LUCRU

A. GENUL EPIC. SPECII EPICE

1. Genul epic

Genul epic cuprinde operele în care *ideile, impresiile, părerile* sunt exprimate în *mod indirect*, prin intermediul *acțiunii* la care iau parte *personaje*, întâmplările fiind relatate de un *narator*.

Trăsăturile operei epice:

- În opera epică sunt relatate o serie de evenimente, întâmplări, care constituie acțiunea. De cele mai multe ori, acțiunea este relatată respectându-se cele cinci momente ale subiectului (expozițunea, intriga, desfășurarea acțiunii, punctul culminant, deznodământul).
- La acțiune iau parte personaje (principale, secundare, episodice, figuranți).
- Vocea din texte epice se numește narator, acesta putând relata întâmplările la persoana a III-a (narator obiectiv, narativ la persoana a III-a) sau la persoana I (narator-personaj, narativ la persoana I).
- Apar cele trei moduri de expunere: narativă, descrierea și dialogul.

Specii epice (din programa pentru Evaluarea Națională): **basmul popular, schița, fabula, balada populară, nuvela, romanul**.

VARIANTA DE LUCRU 1

Citește textul dat și răspunde la cerințele date.

Întâmplarea făcu să fiu odată de față când intră un țăran într-un magazin de fierărie.

— Bună ziua! zise dânsul.

— Ce dorești?

— Aș vrea **să cumpăr** o coasă...

Negustorul se repezi și trânti pe tejghea un mânunchi de coase.

Țăranul se uită la ele chiorâș, cu niște priviri dușmănoase, apoi, întorcându-se cu dispreț și strâmbând din nas, murmură:

— Aș cumpăra d-alea cu pajura tunului.

Negustorul dădu la o parte coasele cu cap de taur și aduse vreo câteva din cele cu pajura tunului.

— Da' parcă mai sunt **acolo**, mormăi țăranul peste umăr.

Prăvăliașul, om răbdător, aduse îndată toate coasele însemnate cu pajura tunului. Țăranul își alunecă ochii peste marfă, dar nici n-o atinse. Clătină din cap gânditor.

— Ei, ce mai poftesc?

— De, mă gândesc că tot mai bine o fi să aleg una din cele cu cap de taur...

Negustorul n-avu încotro; încărcă tejgheaua din nou cu coasele cele dintâi. Acuma însă văzu și țăranul că-și face de cap și deci luă din grămadă o coasă la nimereală. Închise întâi ochiul drept și cercetă coasa cu de-amănuntul, apoi închise pe cel stâng, ținând-o înainte, cu vârful în jos. Pe urmă o ridică în sus și o mai privi așa o bucată bună de vreme.

— Cât ai cere pe ea? țâfni, în sfârșit, către negustor, aşa ca cu gura altuia.

— Patru lei.

— Pe coasa asta? întrebă țăranul batjocoritor. Nu se poate!

O îndepărta puțin și trase cu mâna o linie în aer, să vază cum ar veni dac-ar avea coderiște, apoi o ciocâni cu degetul arătător și, în cele din urmă, o îndoie pe genunche.

— Hm... ei... va să zică, nu glumești?

Negustorul se jură pe tot ce are mai scump că nu i-o poate da mai ieftin deoarece și pe el îl costă patru lei în cap.

— Dar bine, domnule, nu vezi d-ta că nu-i călăță cumsecade?

— Te înșeli, e fabricată din cel mai fin oțel englezesc.

— Ia nu te mai face caraghios! Trebuie să fii orb să nu vezi că e făcută dintr-una **veche**...

— E o marfă minunată, care o să ţie până la moartea d-tale.

— Dacă cumva nu s-o rupe în otavă, zise țăranul râzând.

— Coasă ca asta n-ai avut d-ta de când ești pe lume. Mă rog, n-ai decât s-o cercetezi mai bine și să vezi...

— Aș, ce să mai cercetez? Coasa-i coasă, una ca și alta. O iau pe care îmi cade în mâna. Ei, spune-mi verde, cât ceri pe ea, că n-am vreme de pierdut. Am o mulțime de treburi prin târg...

— Ti-am spus o dată: patru lei.

— Dar bine, domnule, pe ce ceri d-ta patru lei, pe ce?...

Și, zicând aceasta, începu să cerceteze coasa din nou, iar ca să o vază mai bine, ieși în stradă. În prag, însă, se întoarse și strigă:

— Ia seama, că mi-am lăsat înăuntru pălăria!

(Liviu Rebreanu, *Tăranul și coasa*)

LIVIU REBREANU (27 noiembrie 1885 – 1 septembrie 1944)

Opere reprezentative

nuvele: *Proștii, Catastrofa, Ițic Ștrul, dezertor*

romane: *Ion, Răscoala, Pădurea spânzuraților, Ciuleandra*

Liviu Rebreanu este considerat a fi întemeietorul romanului românesc modern, una dintre personalitățile marcante ale perioadei interbelice, membru al Academiei Române. În scările sale a tratat teme variate, reușind să surprindă viața în complexitatea ei socială și psihologică.

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *odată*, *răbdător*, *să cerceteze*.
2. Scrie câte un antonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor scrise îngroșat: *să cumpăr*, *acolo*, *veche*.
3. Transcrie din textul dat trei cuvinte obținute prin derivare cu sufix.
4. Desparte în silabe cuvintele: *mănuichi*, *negustor*, *pălăria*.
5. Explică rolul semnelor de punctuație din enunțul:
— *Dar bine, domnule, nu vezi d-ta că nu-i călăță cumsecade?*
6. Explică ce rol are cratima în cuvântul *d-ta*.
7. Transcrie un indice temporal și unul spațial din textul dat.
8. Precizează două moduri de expunere prezente în textul dat.
9. Formulează două idei principale/secundare din textul dat.
10. Prezintă în 30-50 de cuvinte semnificația secvenței:
— *E o marfă minunată, care o să ţie până la moartea d-tale.*
— *Dacă cumva nu s-o rupe în otavă, zise țăranul râzând.*

B

Redactează o compunere de 150-250 de cuvinte în care să motivezi apartenența textului dat la genul epic.

În compunerea ta, trebuie:

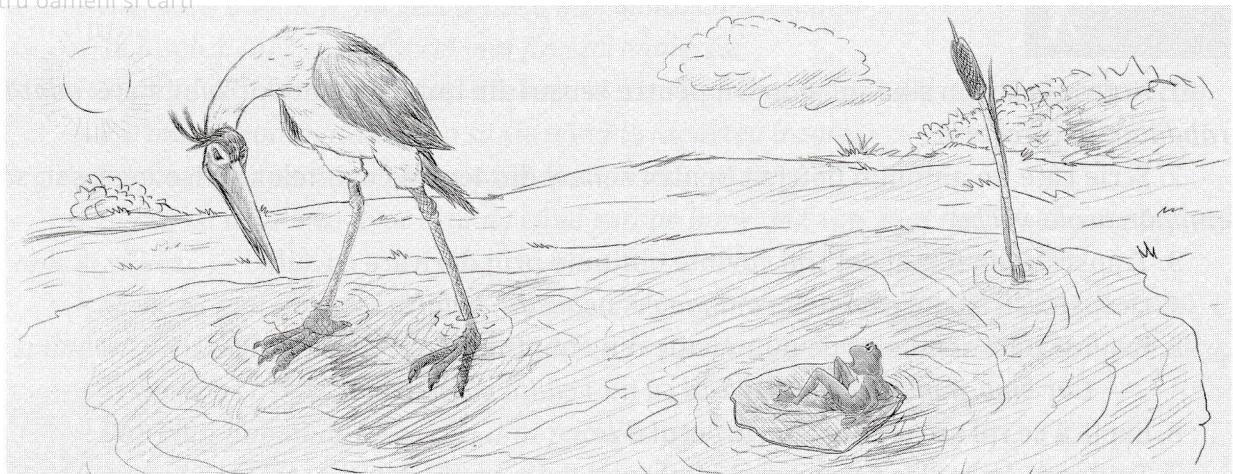
- să precizezi patru trăsături ale genului epic;
- să ilustrezi două trăsături ale genului epic, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adekvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

Sugestii pentru redactarea compunerii

- Introducere → definiția genului epic, în care sunt cuprinse cele patru trăsături ale acestuia, respectiv enunțarea ipotezei – de exemplu: În textul dat apar trăsături ale acestui gen literar.
- Cuprins → dezvoltarea celor două argumente pentru încadrarea textului în genul epic – vor fi scrise două paragrafe, fiind utilizate formulele specifice textului argumentativ: *În primul rând.../În al doilea rând...; Pe de o parte.../Pe de altă parte... etc.*

Cele două argumente vor viza două trăsături ale genului epic prezente în textul dat, de exemplu: *relatarea unor întâmplări de către narator* (se realizează un rezumat), *participarea personajelor la întâmplări* (care sunt personajele, ce relații se stabilesc între acestea etc.), *ideile și părerile reies din acțiune* (evidențierea acestora, apel la text).

- Încheiere → concluzia prin care se reia ipoteza, demonstrată prin argumentele prezentate anterior – structuri specifice concluziei: *Așadar...; Prin urmare...; În concluzie... etc.*

VARIANTA DE LUCRU 2

Citește textul dat și răspunde la cerințele date.

În revărsat de zori, pe baltă, lumina face minuni. Pe fața apei scăpesc, ici, sfârmături de oglinzi; colo, plăci de oțel; comori de galbeni între trestii. În nuferi, ca-n niște potire plutitoare, curg raze de aur. Un colb de argint dă strălucire stufovișului. Peste tot **liniște** neclintită, de rai.

Cocostârcul s-a sculat cu noaptea-n cap. A intrat în baltă. Pe picioarele lungi, subțiri ca niște lujere, trupul lui se leagănă agale. Din când în când își udă pliscul; uneori se oprește de se uită, ispitor, în fundul apei, ca și cum ar fi dat peste ceva ce căuta de mult. E răcoare, și răcoarea îl încântă. Nu simte nicio altă dorință decât să-și scalde picioarele în unda rece, care-i trimeite fiori până sub aripi.

Deodată se oprește; încordează gâtul și privește. Pe frunza unui nufăr, o broscuță se bucură și ea de frumusețea și răcoarea dimineții. Când l-a văzut, biata broscuță a încremenit pe piciorușele de dinapoi; cu ochii mari deschiși, cată la cumplitul **dușman**. În spaimă ei, îl vede uriaș, cu capul atingând cerul, cu pliscul lung, larg, să soarbă dintr-o dată balta și, dimpreună cu balta, pe ea. Inima i s-a oprit.

Își aștepta sfârșitul.

Cocostârcul o vede și înțelege. Dar dimineața e **mărinimos**. Ș-apoi i se pare atât de mică, atât de neînsemnată această vîtă a bălții, că, de la o vreme, parcă o pierde din ochi în fundul apei, și nici n-o mai zărește. Ridică piciorul, o păsește disprețitor și trece, măreț, mai departe.

Broscuței nu-i vine să credă. Mai stă așa câteva clipe. Apoi, de bucurie, sare pe o altă frunză; și-ntr-un avânt de recunoștință, ea, cea dintâi, taie tăcerea dimineții:

— Oaac!

(Emil Gârleanu, **Mărinimie**)

A

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *trupul, a văzut, neînsemnată*.
2. Scrie câte un sinonim potrivit pentru următoarele locuțiuni: *cu noaptea-n cap, dintr-odată*.
3. Notează câte un antonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor scrise îngroșat: *liniste, dușman, mărinimos*.
4. Explică rolul cratimei din structura „*și nici n-o mai zărește*“.
5. Explică rolul semnului exclamării din fragmentul dat.
6. Transcrie două cuvinte/grupuri de cuvinte din text care se referă la locul acțiunii.
7. Precizează două moduri de expunere prezente în textul dat.
8. Formulează două idei principale/secundare din textul dat.
9. Transcrie un epitet și o comparație din textul dat.
10. Prezintă în 30-50 de cuvinte semnificația secvenței: *În spaima ei, îl vede uriaș, cu capul atingând cerul, cu pliscul lung, larg, să soarbă dintr-odată balta și, dimpreună cu balta, pe ea. Inima i s-a oprit.*

B

Redactează o compunere de 150-250 de cuvinte în care să motivezi apartenența textului dat la genul epic.

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi patru trăsături ale genului epic;
- să ilustrezi două trăsături ale genului epic, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

EMIL GÂRLEANU (5 ianuarie 1878 – 2 iulie 1914)

A fost un prozator, regizor, scenarist de film și jurnalist român. Chiar dacă s-a spus despre Emil Gârleanu că ar fi un autor pentru copii, scrierile acestuia transmit emoții puternice, în ele putând fi sesizate semnificații profunde, ascunse în spatele întâmplărilor aparent simple.

Volumul *Din lumea celor care nu cuvântă* cuprinde întâmplări alegorice din viața gâzelor, a păsărilor, a animalelor și a plantelor.